

Syysterveiset Pirkanmaan LAPEsta !

Voiko Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelmasta tuoda terveisiä viittaamatta kesäisiin sote- ja maakuntauudistusuutisiin? Voi, jos elää kuplassa, ulkoavaruudessa tai pistää pään pensaaseen. Eli siis asiaan.

Hallituksen kärkihanke LAPE on luonteeltaan toimeenpano-ohjelma, jolla on lähdetty uudistamaan toimintakulttuuria sekä lasten ja perheiden palveluita uudistuva toimintaympäristö silmällä pitäen. Sote- ja maakuntauudistuksen osalta päätettiin lisätä valmisteluai-kaa vuodella, mutta kärkihankkeiden osalta ei ole vielä lopullisesti linjattu tulevaisuutta. Väli-vuosi LAPE-hankkeen päättymisen ja sote- ja maakuntauudistuksen alkamisen välissä haas-taa uusien toimintamallien juurruttamista. LAPEssa asia on huomioitu ja kansallisen ta-son LAPE-työssä tehdään Maria Kaisa Aulan johdolla hartiavoimin töitä, jotta tämä riski saataisiin minimoitua.

Muutosohjelman ohjausryhmän puheenjohtaja
Maria Kaisa Aula

Kansallisen tason päätöksentekotyöhön yksittäinen maakunnan LAPE-työntekijä ei voi juurikaan vaikuttaa, joten meillä oli tarve pysähtyä miettimään, mitä me itse voimme tehdä. Tavoite

selkeyttämistyölle oli, että usko sote- ja LAPE-uudistuksen tavoitteiden järkevyydelle ja toteutumismahdollisuuksille säilyisi.

Ensinnäkin Pirkanmaalla pyritään selkeyttämään kehittämistyön rakenteita. Tähän asti Pirkanmaalla sama ryhmä on toiminut sekä lasten ja perheiden palveluiden sote-valmistelutyöryhmänä, maakunnan LAPE-ryhmänä että Pirkanmaan LAPE-hanke Pippurin ohjausryhmänä. Laajojen tehtävien kasaaminen samalle ryhmälle on mahdollistanut yhteisen tilannekuvan ja tulevan karkean rakenteen hahmottamisen. Työskentelyn tiivistyessä olemme tulleet tilanteeseen, jossa tehtäviä tulee jakaa eri ryhmille. Ongelmallista on ollut myös se, että maakunnan LAPE-ryhmässä on ollut vain seitsemän kunnan edustus 22 kunnasta.

Vaikka kuntien LAPE-ryhmissä on vierailtu, on kuntien LAPE-työ on lähtenyt liikkeelle hyvin eri tavoin. Iso osa kunnista on kokenut jääneensä maakunnallisen valmistelutyön ulkopuolelle. Rakenneasiaa käsiteltiin maakunnan LAPE-ryhmän kokouksessa 21.8.2017. Keskustelun perusteella maakunnan LAPE-ryhmä ehdottaa maakuntavalmistelun johtoryhmälle, että sote-valmistelutyö ja LAPE-työ erotetaan toisistaan ja että maakunnan LAPE-ryhmään saataisiin mukaan kaikkien kuntien edustajat.

Kuntatasolla tehtävää työtä pyrittiin selkeyttämään kuntien LAPE-ryhmien puheenjohtajien ja Pirkanmaan LAPE-hankkeen tapaamisessa 29.8.2017. Tällä kertaa ääni ja toimivien käytäntöjen jakaminen annettiin ryhmälle, sillä toimivia käytäntöjä on eri kunnissa paljon. Puheenjohtajat jakoivat toisilleen vinkkejä kuntien LAPE-ryhmän toiminnan edistämiseksi ja kuntien muutostyön käynnistämiseksi sekä tukemiseksi. Pirkanmaan LAPE-hanke sai kuntien puheenjohtajilta hyviä ohjeita hanketyön edistämiseksi maakuntatasolla.

Kolmanneksi pyrimme lisäämään avoimuutta ja viestintää. Pirkanmaan LAPE-hankkeen omat internet-sivut www.lapepirkanmaa.fi avattiin 1.9.2017. Sivuilta löytyvät eri kehittämiskokonaisuuksien kuvaukset, valmistelu- ja työryhmien työssä valmistuvat aineistot, kuukausikirjeet, blogit ja vaikka mitä. Liittymällä postituslistallemme nettisivujen kautta voit tilata uutiskirjeemme. Näin saat automaattisesti viimeisimmät tiedot meidän hankkeesta ja tiimistä. Lisäsimme myös some-näkyvyyttä perustamalla hankkeelle omat Facebook-sivut LAPEPirkanmaa.

Seuraavassa avaamme ajankohtaisia kuulumisia eri Pirkanmaan LAPE-hankkeen kehittämiskokonaisuuksista.

Kaikkien kehittämisalueiden osalta ollaan tilanteessa, jossa maakunnan hyviä käytäntöjä on kerätty ja niistä aletaan muodostaa kehittämistyöryhmissä Pirkanmaan mallia. HUOM. LAPE-ryhmät: jos on vielä oman kunnan hyvät käytännöt lähettämättä, niin mahdollisimman pian osoitteeseen henna.vanhatalo@tamper.fi. Maakunnan mallia rakennetaan myös parhaillaan koottavien ja loppuvuodesta käynnistyvien pilottien kautta. Kehittämistyön etenemistä käsitellään säännöllisesti maakunnan LAPE-ryhmässä, jotta kaikissa kunnissa pysytään tietoisena ja opitaan myös niistä kehittämistyön osioista, joissa itse ei olla mukana.

TOIMINTAKULTTUURIN MUUTOS

Johtamisen ja ammatillisen osaamisen kehittämisen tueksi järjestettävä Tampereen johtamiskorkeakoulun tuottama esimiehille ja Lape-kehittämistyössä mukana oleville suunnattu seminaarisarja jatkuu 31.10.2017 klo 13-16 ja 18.12.2017 klo 13-16. Ensimmäisen elokuussa pidetyn seminaarin materiaali löytyy hankkeen nettisivuilta <https://lapepirkanmaa.fi/toimintakulttuurin-muutos/johtamisen-ja-ammattillisen-osaamisen-kehittaminen/>

Lapsivaikutusten arviointiin liittyvä koulutustyöpaja pidettiin 12.9. ja työskentely jatkuu Nokian, Mänttä-Vilppulan ja Tampereen pilottien ja työpaikkojen tiimoilta yhdessä Kanta-Hämeen ja Päijät-Hämeen Lape-hankkeiden kanssa.

PERHEKESKUSTOIMINTA

Perhekeskustoimintamallilla tarkoitetaan lasten ja perheiden matalan kynnyksen lähipalveluiden verkostoa, jossa lapsiperheet saavat kokonaisvaltaista apua oikeaan aikaan. Perhekeskustoimintamallin paikallisen kehittämistyön tukena toimii maakunnallinen kehittämistyöryhmä, jossa on laaja edustus rohkeita kokemusasiantuntijoita ja eri alojen ammattilaisia kunnista, järjestöistä ja seurakunnista.

Kehittämistyöryhmän tapaamisissa on kesän ja syksyn aikana hahmoteltu kohtaamispaikkoja asiakkaan näkökulmasta, pohdittu monialaisen yhteistyön esteitä ja edellytyksiä sekä ideoitu uusia rakenteita asiakastyön kompastuskohtien ylittämiseksi eri asiakassegmenteissä. Syksyllä startan-

neet pienemmät alatyöryhmät toimivat suuren kehittämissuostyöryhmän rinnalla konkreettisen kehittämistyon foorumeina.

Lasten ja perheiden elämässä eri osa-alueet liittyvät toisiinsa - niin myös LAPEssa. Siksi perhekeskus-toimintamallillakin on lukuisia yhteisiä kehittämis-alueita erityis- ja vaativan tason palveluiden kanssa. **Yksi niistä on ns. "avainhenkilömallin" kehittäminen vahvistamaan asiakkaan ääntä sekä tukemaan yksittäistä työntekijää palveluvidakossa. Avainhenkilö, verkostokoordi-naattori, perhekeskusagentti - rakkaalla lapsella on monta nimeä ja sitä yhtä oikeaa vielä etsitään.**

Mallin idea on lähtöisin väkivaltatyössä käytetystä avainhenkilömallista, mutta nyt tavoitteena on kouluttaa lasten ja perheiden palveluiden kokonaisuuden kaikille tasoille erityisosaajia, jotka oman työnsä ohella toimisivat uuden perhekeskustoimintamallin avainhenkilöinä.

<https://lapepirkanmaa.fi/perhekeskustoimintamalli/>

VANHEMMUUDEN JA PARISUHTEEN TUKI SEKÄ TYÖKALUPAKKI

Vanhemmuuden ja parisuhteen tuen moniammatillisen ja organisaatorajoja ylittävän työryhmän työskentely on alkusyksystä keskittynyt palvelupolkua kuvaavien tavoitteiden

täsmentämiseen. Vanhemmuuden tuki on oleellinen osa kaikkia lapsi- ja perhepalveluita ja siksi onkin tärkeää tehdä yhteistyötä moneen eri toimijan kanssa. Yhtenäiset tavoitteet ovat avain vaikuttaviin palveluihin.

Pirkanmaalla ei ole aiemmin koottu tätä kokonaisuutta näin systemaattisesti ja siksi työtä riittää. Onneksi maakunnassa on kuitenkin olemassa valtavasti vanhemmuutta ja parisuhdetta tukevia hyviä käytäntöjä, joita kesän ja syksyn aikana olemme parhaamme mukaan koonneet. Työ on kesken ja vasta osa hyvistä käytännöistä on tiedossamme, mutta kuulette tästä lisää syksyn edetessä.

Vanhemmuuden ja parisuhteen tuen työryhmälle ei toistaiseksi ole nimetty yhtään erityistä alatyöryhmää, vaan tarkoitus on syksyn ja talven aikana koota jo olemassa olevia työryhmiä vahvemmin osaksi kokonaisuutta. **Jos siis alueellasi toimii jo vanhemmuuden ja parisuhteen tukeen keskittyvä tai aihepiiriä sivuava ryhmä, jonka arvelet tuovan lisäarvoa maakunnalliseen kehittämistyöhön, ota yhteyttä!**

Työryhmä on myös laatinut pähkinöitä kaikkien aihepiirin kehittämistyöstä kiinnostuneiden pohdittavaksi. Pähkinät löytyvät nettisivuiltamme. Poimi sieltä itsellesi tai työryhmällesi mieluisin/mieluisimmat ja osallistu tähän arvokkaaseen työhön, jossa meidän kaikkien osaamista tarvitaan.

Yhteystiedot, pähkinät ja päivittyvää lisätietoa löydät suoraan täältä:

<https://lapepirkanmaa.fi/perhekeskustoimintamalli/vanhemmuuden-ja-parisuhteen-tuki/>

EROPALVELUT

Eropalveluissa on lähdetty työstämään tavoitteita erilaisissa työryhmissä. Isossa työryhmässä ollaan keskitytty luomaan eroasiakkaan palvelupolkua, tavoitteena tuottaa toimenpide-ehdotus tuleville perhekeskusalueille eroauttamiseen.

Ryhmä on moniääninen ja edustajia on niin isoista kuin pienistäkin kunnista, järjestöistä, seurakunnista ja oppilaitoksista. Näitä huikeita ammattilaisia on haastamassa neljä tehtäväänsä todella sitoutunutta kokemusasiantuntijaa. Palvelupolkua on tarkasteltu niin asiakkaan, ammattilaisen kuin

kuin verkostonkin näkökulmasta. Konkretiaa luvataan tästä työskentelystä loppuvuoteen mennessä.

Alatyöryhmissä keskitytään edistämään sovittelua erotilanteissa, rakentamaan koulutusta eroasioiden osaamisen lisäämiseksi sekä pilotoimaan vuoden 2018 aikana Eron ensiapupisteen toiminta. Näissä ryhmissä on vahva edustus erityöskentelyn arjesta.

Jos haluat tarkempaa tietoa erityön etenemisestä tilaa eropalveluiden uutiskirje tai ole suoraan yhteydessä koordinaattoriin marja.oli@mll-tre.fi.

Ajankohtaiset tapahtumat: Sovittelun työpaja lisätietoja <https://lapepirkanmaa.fi/perhekeskustointimalli/eropalvelut/>

kuuleminen jatkuu edelleen aktiivisesti erilaisten työpajojen, verkostotapaamisten, vierailujen ja kyselyjen muodossa.

<https://lapepirkanmaa.fi/perhekeskustointimalli/maahanmuuttajapalvelut/>

MAAHANMUUTTAJATYÖ

Maahanmuuttajataustaisten ja muiden monikulttuuristen lasten, nuorten ja perheiden palveluiden uudistamisen painopiste on kotoutumista tukevien matalan kynnyksen palvelujen ja toimintamallien kehittämisessä.

Palvelut pyritään integroimaan mahdollisimman pitkälti tavallisten peruspalvelujen yhteyteen. Samalla huomioidaan kuitenkin asiakaskunnan moninaisuus ja erityistarpeet sekä varmistetaan ammattilaisten valmiudet monikulttuuriseen työskentelyyn. Tavoitteena on mm. selkiyttää poikkihallinnollista yhteistyötä ja työnjakoa, selkiyttää erilaisia siirtymävaiheita (esim. vastaanottokeskuksesta kuntaan), vahvistaa ammattilaisten osaamista, tarjota maahanmuuttajaperheille varhaista tukea arkeen, lisätä sekä asiakkaiden että ammattilaisten tietoutta olemassa olevista palveluista ja tukiverkostoista sekä vahvistaa kotouttamissuunnitelman ja palvelutarpeen arvioinnin ja muiden suunnitelmien yhteensovittamista. Maahanmuuttajatyön näkökulmaa tuodaan mukaan tarvittavin osin myös erityis- ja vaativan tason palvelujen kehittämiseen.

Tällä hetkellä työn alla on eri ikäryhmiä ja/tai palvelukokonaisuuksia koskevien konkreettisten tavoitteiden ja erityistarpeiden sekä haasteiden ja niiden ratkaisuvaihtoehtojen työstäminen. Asiakkaiden ja ammattilaisten tarpeiden ja näkemysten

ERITYIS- JA VAATIVAN TASON PALVELUT

Erityis- ja vaativan tason palveluissa on kesän ja alkusyksyn aikana hauduteltu ja pyöritelty pilotti-ideoita. Pirkanmaalla on viime vuosina tehty jo paljon kehittämistyötä mm. monialaisen työskentelyn, selkeiden palveluketjujen ja digitaalisten palveluiden eteenpäin viemiseksi.

Nyt pitäisi valita näistä monista malleista ne, joita nyt otettaisiin työn alle myös Lape-tavoitteiden näkökulmasta ajatuksella, että voisiko juuri tässä olla hyvä ja toimiva malli tukemaan ja edistämään horisontaalista ja vertikaalista integraatiota koko Pirkanmaan alueella. Esimerkiksi vaativia lapsiperheiden päihdepalveluja tuottavan Päiväperhon toimintaa on tarkoitus lähteä muokkaamaan yhdessä jonkun (tai joidenkin) etäämmällä olevan kunnan kanssa niin, että erityistason osaamista ja tukea saadaan peruspalveluiden tueksi myös Tampereen ulkopuolelle.

PSHP:llä on tulossa useitakin digitaalisia palveluja hyödyntäviä konsultaatio- ja palvelumuotoja, joita ollaan pääsemässä testaamaan -ja tarvittaessa muokkaamaan- myös lape-tavoitteiden näkökulmasta. Sähköisten palveluiden rinnalle on tietysti löydettävä myös jalkautuvia konsultaatiomuotoja, jotka ovat toimivia ja mahdollisia.

Tays lastenpsykiatrian asiantuntijayksikön toiminnasta on hyviä kokemuksia – miten mallia saataisi vietyä laajempaan käyttöön? Toimisiko vastaava malli myös lastensuojelussa tai vammaispalveluissa? Tays lastenpsykiatrian ja Tampereen kaupungin lapsiperhepalveluiden yhteinen hybridi-työskentely monialaisen työskentelyn kehittämiseksi saa jatkoa ajatuksella, että samat yhteisen, monitoimijaisen työskentelyn pelisäännöt saataisi toimiviksi myös muiden toimialojen, mm. vammaispalveluiden ja somatiikan kanssa – ja koko Pirkanmaan alueella. Myös kaikkein vaativimman tason harvinaisia erityispalveluita tarjoavan osaamis- ja tukikeskuksen (OT-keskus) valmistelu on käynnistymässä yhteistyössä Kanta-Hämeen ja Etelä-Pohjanmaan kanssa.

SYSTEEMINEN LASTENSUOJELU

Kesätauon jälkeen 17.8.2017 lastensuojelun sosiaalityön moniammatillisen toimintamallin kehittämistyöryhmässä kokoonnuttiin sovittu ja tehtiin pienissä ryhmissä kesätehtävänä olleen vision avulla suunnitelmaa mallin pilotoinnin tueksi.

Pohdittiin miltä systeeminen lastensuojelun toimintamalli näyttää lastensuojelutiimissä koulutuksen jälkeen? Mikä siinä on erityistä? Esille nostettiin myös haasteita ja esteitä, mitkä estävät vision toteutumista? Pohdittiin myös, ketkä ja mitkä asiat edistävät vision onnistumista. Lopuksi tehtiin suunnitelmaa vision toteutumiseksi ja valmiit tuotokset nostettiin seinille muiden nähtäväksi. Ryhmä oli keskusteleva ja aktiivinen tuotosten suhteen. Tuotoksia on tarkoitus jatkotyöstää ryhmätyönä seuraavalla kerralla 14.9.2017. Kehittämistyöryhmästä erillisenä alatyöryhmänä Tampereen kaupungin edustajat kokoontuivat jo viikkoa aiemmin 10.8.2017 käyden läpi lastensuojelun avohuollon osalta tehtyä organisaatiomuutosta Tampereella.

Kehittämistyöryhmätyöskentelyn lisäksi syksyn aikana on tehty hankkeeseen sitoutuneiden kuntien lastensuojelutiimeissä lähtötilanteen alkukartoitusta ja tähän liittyviä lomakkeita on palautettu

THL:n tutkija Elina Aaltiolle, joka tekee mallin pilotointiin liittyen arviointitutkimusta.

Toimintamallin pilotointiin liittyen elo- ja syyskuun aikana on suunniteltu tehtäväksi orientaatiokäynnit lastensuojelutiimeihin. Urjalan lastensuojelutiimiin tutustuminen oli 30.8.2017. Paikalla oli tiimi runsaslukuisena ja aktiivisena. Esille tuli, että toimintamallin mukaisia hyviä käytäntöjä on monella tavalla jo tehty Urjalan lastensuojelutiimissä. Alustavasti sovimme alkuvuodelle 2018 alkavasta koulutuksesta.

Seuraavana orientaatiokäynti on 7.9.2017 sovituna Valkeakosken lastensuojelutiimiin, 13.9.2017 Akaan lastensuojelutiimiin ja 19.9.2017 Ylöjärven lastensuojelutiimiin.

Kutsu ja ohjelma systeemisestä lastensuojelukoulutuksesta on lähtenyt jo Sastamalan ja Punkalaitumen lastensuojelutiimiin, joka lähtee ensimmäisenä Pirkanmaalla pilotoimaan toimintamallia. Koulutuksen ensimmäinen jakso on aikataulutettu ajalle 26.-28.9. ja 23.-25.10.2017.

Pilotointeihin liittyen lisäpotkua haetaan 3.10.2017 pidettävällä aloitusseminaarilla. Kutsu ja ohjelma Systeemisen lastensuojelukoulutuksen aloitusseminariin on lähtenyt ja ilmoittautuneita on jo nyt tullut kiitettävästi. Hienoa, että mahdollisimman moni pilotointiin mukaan lähtevä lastensuojelutiimin työntekijä pääsee kuulemaan tulevasta muutostyöstä, systeemisyydestä ja seminaariin vieraaksi tulevan Mäntsälän lastensuojelutiimin kokemuksista.

VARHAISKASVATUS, KOULU, OPPI- LAITOKSET JA VAPAA-AIKA

Kokonaisuus on jaettu kahteen eri kehittämisryhmään. Kehittämisryhmän ovat varhaiskasvatus ja koulu, oppilaitos ja vapaa-aika. Kehittämisryhmän työskentelyä selkeytettiin keväällä nostamalla molemmissa kehittämisryhmissä TOP 4 kärjet, joiden avulla kehittämistyötä ja pilotteja lähdetään viemään eteenpäin. Esiopetuksen ympärille on koottu erillinen ryhmä, joka tuottaa mallinnuksen yksilökohtaiseen opiskeluhooltoon.

Työryhmien edustus koostuu kuntien, oppilaitosten, järjestöjen ja seurakuntien edustajista. Työryhmien työskentelyä autetaan syksyn aikana erilaisten asiantuntijoiden vierailuilla ja kokemusasiantuntijoiden puheenvuoroilla. Molemmissa työryhmissä lähdetään työstämään pilotteja, nostettujen TOP 4:n kautta. Yhteistyötä tehdään TAM-Kin opiskelijoiden kanssa.

Varhaiskasvatuksen nostot

1. Osallisuus – osallisuuden vahvistaminen, yhteisöllisen toimintakulttuurin ja varhaiskasvatuksen hyvinvointityön vahvistaminen

2. Kiusaamisen ja häirinnän ehkäisy ja niihin puuttuminen, kaverisuhteiden ja tunne- ja vuorovaikutustaitojen tukeminen
3. Varhainen tuki – varhaisen tuen ja hoidon käytönteiden mallintaminen
4. Vanhempien tukeminen – vanhempien tukeminen kasvatustehtävässä

Koulu, oppilaitos ja vapaa-ajan nostot:

1. Kiusaamisen ja häirinnän ehkäisy ja niihin puuttuminen, kaverisuhteiden ja tunne- ja vuorovaikutustaitojen tukeminen
2. Opiskeluhoitopalveluiden järjestäminen lapsilähtöisenä kokonaisuutena koulussa ja oppilaitoksessa
3. Osallisuuden vahvistaminen, yhteisöllisen toimintakulttuurin ja varhaiskasvatuksen hyvinvointityön vahvistaminen
4. Vanhempien tukeminen kasvatustehtävässä

<https://lapepirkanmaa.fi/varhaiskasvatus-koulu-ja-vapaa-aika/>

MUUTA

Tulevista tapahtumista haluamme nostaa esille erityisesti kuntien LAPE-ryhmien jäsenille suunnatun LAPE-seminaaritilaisuuden 3.11.2017 klo 9-12. Eri LAPE-tilaisuuksia on runsaasti, joten kalenterinhallinnan helpottamiseksi sekä mahdollisimman laajan osallistujajoukon varmistamiseksi kansallisen ja Pirkanmaan tason tapahtumat on koottu yhteen seuraavien osoitteiden alle:

VALTAKUNNALLISET LAPE-TAPAHTUMAT

<https://www.thl.fi/fi/tutkimus-ja-asiantuntijatyo/hankkeet-ja-ohjelmat/lapsi-ja-perhepalveluiden-muutosohjelma-lape-/lape-tyopajat-2017>

PIRKANMAAN LAPE-TILAISUUDET <https://lapepirkanmaa.fi/tapahtumat/>

Mukavaa alkanutta syksyä teille kaikille!

Pippuri-tiimi ja yksi agentti